

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2021. július 15.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jog – 593/2008/EK rendelet – 3. és 8. cikk – A felek által választott jog – Egyedi munkaszerződések – Munkáját több tagállamban végző munkavállaló – Azon országtól eltérő országgal való szorosabb kapcsolat fennállása, ahol vagy ahonnan a munkavállaló rendszerint a munkáját végzi, vagy amelyben az őt alkalmazó telephely található – »A rendelkezések, amelyekről megállapodás útján nem lehet eltérni« fogalma – Minimálbér”

A C-152/20. és C-218/20. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott két előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyeket a Tribunalul Mureș (Maros megyei törvényszék, Románia) a Bírósághoz 2020. március 30-án és május 27-én érkezett, 2019. október 1-jei és december 10-i határozatával terjesztett elő a

DG,

EH

és

az **SC Gruber Logistics SRL** (C-152/20),

valamint

a **Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi**

és

az **SC Samidani Trans SRL** (C-218/20)

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök, L. Bay Larsen, C. Toader, M. Safjan (előadó) és N. Jääskinen bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

* Az eljárás nyelve: román.

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a román kormány képviselőjében E. Gane és L. Lițu, meghatalmazotti minőségben,
- a finn kormány képviselőjében M. Pere, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében kezdetben: M. Wilderspin és M. Carpus Carcea, később ez utóbbi, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2021. április 22-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) (HL 2008. L 177., 6. o.; helyesbítés: HL 2009. L 309., 87. o., a továbbiakban: „Róma I” rendelet) 3. és 8. cikkének az értelmezésére vonatkoznak.
- 2 E kérelmet román tehergépkocsi-vezetők és azok Romániában letelepedett gazdasági társaság munkáltatói között a tehergépkocsi-vezetők díjazása összegének tárgyában folyamatban lévő eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A „Róma I” rendelet (11), (23) és (35) preambulumbekzdése a következőket mondja ki:
 - „(11) A feleknek az alkalmazandó jog megválasztására vonatkozó szabadsága a szerződéses kötelezettségekre irányadó kollíziós szabályok rendszerének egyik alapja.
 - [...]
 - (23) Azon szerződések vonatkozásában, amelyek esetén az egyik fél gyengébbnek tekintendő, célszerű e félnek védelmet nyújtani olyan kollíziós szabályokkal, amelyek az általános szabályoknál előnyösebbek számára.
 - [...]
 - (35) A munkavállaló nem fosztható meg az azon rendelkezések által a számára nyújtott védelemtől, amelyekről megállapodás útján nem, vagy csak a munkavállaló előnyére lehet eltérni.”

4 E rendelet 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A szerződésre a felek által választott jog az irányadó. A jogválasztásnak kifejezettnek kell lennie vagy annak a szerződés rendelkezéseiből vagy az eset körülményeiből kellő bizonyossággal megállapíthatónak kell lennie. Választásukkal a felek a szerződés egészére vagy annak csak egy részére alkalmazandó jogot határozhatják meg.

(2) A felek bármikor megállapodhatnak abban, hogy a szerződést a korábban – az e cikk szerinti korábbi jogválasztás, illetve az e rendelet más rendelkezései alapján – irányadó jog helyett egy másik jog rendelkezései alá vonják. A szerződés alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezéseinek a szerződéskötés után bekövetkezett módosítása a szerződés 11. cikk szerinti alaki érvényességét nem érinti és harmadik személyek jogait nem sérti.

(3) Amennyiben a jogválasztás időpontjában valamennyi, a jogviszonyra vonatkozó egyéb lényeges tényállási elem más országhoz kapcsolódik, mint amelynek jogát választották, a felek választása nem sértheti a másik állam azon jogszabályi rendelkezéseinek alkalmazását, amelyekről megállapodás útján nem lehet eltérni.

(4) Amennyiben a jogválasztás időpontjában valamennyi egyéb lényeges tényállási elem egy vagy több tagállamhoz kapcsolódik, a felek valamely nem tagállam jogára vonatkozó jogválasztása nem sértheti a [z uniós] jog – illetve adott esetben az eljáró bíróság szerinti tagállam jogában végrehajtott – olyan rendelkezéseinek alkalmazását, amelyektől megállapodás útján nem lehet eltérni.

(5) Az alkalmazandó jogra vonatkozó megállapodás létrehozására és érvényességére a 10., 11. és 13. cikk rendelkezéseit kell alkalmazni.”

5 Az említett rendelet 8. cikke értelmében:

„(1) Az egyéni munkaszerződésre a felek által a 3. cikknek megfelelően választott jog az irányadó. Ez a jogválasztás azonban nem eredményezheti azt, hogy a munkavállalót megfosztják a jogválasztás hiányában az e cikk (2), (3) és a (4) bekezdése értelmében alkalmazandó jog olyan rendelkezései által biztosított védelemtől, amelyektől megállapodás útján nem lehet eltérni.

(2) Ha az egyéni munkaszerződésre alkalmazandó jogot a felek nem választották meg, a szerződésre azon ország joga az irányadó, ahol vagy – ennek hiányában – ahonnan a munkavállaló a szerződés teljesítéseként rendszerint a munkáját végzi. A rendszerinti munkavégzés helye szerinti országon nem változtat, ha a munkavállalót ideiglenesen egy másik országban foglalkoztatják.

(3) Ha az alkalmazandó jogot a (2) bekezdés alapján nem lehet meghatározni, a szerződésre azon telephely szerinti ország joga az irányadó, ahol a munkavállalót alkalmazták.

(4) Ha a körülmények összessége arra utal, hogy a munkaszerződés egy, a (2) vagy (3) bekezdés szerinti országtól eltérő országgal szorosabb kapcsolatban áll, e másik ország joga alkalmazandó.”

A román jog

- 6 A 2003. február 28-i Ordinul ministrului muncii și solidarității sociale nr. 64 pentru aprobarea modelului-cadru al contractului individual de muncă (az egyéni munkaszerződés keretmodelljének jóváhagyásáról szóló 64. sz. munkaügyi és társadalmi szolidaritási miniszteri rendelet; *Monitorul Oficial al României*, 2003. március 4-i 139. sz., a továbbiakban: 64/2003. sz. rendelet) 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„A munkáltató és a munkavállaló által kötött egyéni munkaszerződésnek kötelező jelleggel tartalmaznia kell a keretmegállapodásban szereplő elemeket.”

- 7 Az e rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében említett keretminta, amely a rendelet mellékletében szerepel, az N. részében a következőket írta elő:

„A jelen egyedi munkaszerződés rendelkezéseit kiegészítik a [2003. január 24-i Legea nr. 53/2003 – Codul muncii (a munka törvénykönyvéről szóló 53/2003. sz. törvény; *Monitorul Oficial al României*, 2003. február 5-i 72. sz.)] és a vonatkozó kollektív szerződés rendelkezései [...]”

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

A C-152/20. sz. ügy

- 8 A C-152/20. sz. ügy az SC Gruber Logistics SRL társaság által foglalkoztatott két román tehergépkocsi-vezető, DG és EH díjazására vonatkozik. A román és olasz nyelven kötött egyedi munkaszerződéseik előírták, hogy az e szerződésekben foglalt szerződési feltételeket az 53/2003. sz. törvény rendelkezései egészítik ki. Ezenkívül az említett szerződések előírták, hogy az e feltételekkel kapcsolatos jogvitákat a *ratione materiae* és *ratione loci* joghatósággal rendelkező bíróság bírálja el. A munkavégzés helyét illetően a szerződések előírták, hogy „[a] munkavégzés helye a Nagyvárad [(Románia)] önkormányzatának területén található székhely/telephely/más szervezett munkavégzési hely garázsa (annak része/irodája/műhelye/tere) és az ügyfelek, jelenlegi vagy jövőbeli szállítók székhelyére vagy telephelyére történő kirendelés/kiküldetés alapján belföldön vagy külföldön bárhol lehet, ahol a munkavállalónak a feladatainak ellátásához használt járműre szintén szükség lesz, illetve minden más olyan hely, ahol a munkavállaló szállítási tevékenységet végez”.
- 9 DG és EH keresetet indított az SC Gruber Logistics ellen a Tribunalul Mureș (Maros megyei törvényszék, Románia) előtt annak érdekében, hogy e bíróság kötelezze ezen társaságot a ténylegesen kapott munkabér, és azon minimálbér közötti különbséget megfizetésére, amelyre szerintük a közúti fuvarozás ágazatában a minimálbérről szóló olasz szabályozás értelmében jogosultak lettek volna, amely munkabért az olaszországi közlekedési ágazati kollektív szerződés határozza meg.
- 10 DG és EH azt állítja, hogy a minimálbérről szóló olasz szabályozást a „Róma I” rendelet 8. cikke értelmében az egyéni munkaszerződéseikre is alkalmazni kell. Jóllehet e szerződéseket Romániában kötötték, feladataikat rendszerint Olaszországban látták el. Előadják, hogy az a hely, ahonnan kiindulva a feladataikat végezték, ahonnan az utasításokat kapták, és ahová a feladataik elvégzését követően visszatértek, Olaszországban volt. Ezenkívül fuvarozási feladataik többségét is Olaszországban végezték. A 2011. március 15-i Koelzsch ítéletre (C-29/10, EU:C:2011:151) tekintettel DG és EH azt állítja, hogy jogosultak az Olaszországban alkalmazandó minimálbérré.

- 11 Az SC Gruber Logistics szerint DG és EH Romániában nyilvántartásba vett tehergépkocsikon, a román jogszabályoknak megfelelően kiadott szállítási engedélyekkel végeztek munkát a részére, valamennyi utasítást az SC Gruber Logistics adta a részükre, illetve DG és EH tevékenységét Romániában szervezték meg. E társaság következképpen azt állítja, hogy az alapügyben szóban forgó munkaszerzések a román jog hatálya alá tartoznak.
- 12 E körülmények között a Tribunalul Mureş (Maros megyei törvényszék) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [»Róma I«] rendelet 8. cikkét, hogy az egyéni munkaszerződésre alkalmazandó jog megválasztása esetén nem alkalmazható a munkavállaló rendszerinti munkavégzésének helye szerinti ország joga, vagy pedig úgy, hogy az alkalmazandó jog megválasztása esetén nem alkalmazható a rendelet 8. cikke (1) bekezdésének második mondata?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [»Róma I«] rendelet 8. cikkét, hogy a munkavállaló rendszerinti munkavégzésének helye szerinti országban alkalmazandó minimálbér olyan jogosultság, amely a rendelet 8. cikke (1) bekezdésének második mondata értelmében »a jogválasztás hiányában [...] alkalmazandó jog olyan rendelkezései [közé tartozik], amelyekről megállapodás útján nem lehet eltérni«?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a [»Róma I«] rendelet 3. cikkét, hogy azzal ellentétes, hogy a román munka törvénykönyve rendelkezéseinek az egyéni munkaszerződésben történő megjelölése a román jog megválasztásának feleljen meg, mivel Romániában közismert, hogy a törvény kötelezően előírja, hogy a román jog megválasztására vonatkozó szerződési feltételt kell rögzíteni az egyéni munkaszerződésben? Másképpen megfogalmazva, úgy kell-e értelmezni a [»Róma I«] rendelet 3. cikkét, hogy azzal ellentétesek az olyan nemzeti szabályok és gyakorlatok, amelyek az egyéni munkaszerzések kötelező elemévé teszik a [nemzeti] jog megválasztására vonatkozó szerződési feltételt?»

A C-218/20. sz. ügy

- 13 A C-218/20. sz. ügyben az alapeljárás a romániai SC Samidani Trans SRL társaság alkalmazásában álló román tehergépkocsi-vezető, DT díjazására alkalmazandó jogra vonatkozik. DT kizárólag Németországban végez tevékenységet.
- 14 Az egyéni munkaszerződés olyan szerződési feltételt foglalt magában, amely előírta, hogy e szerződés kikötéseit az 53/2003. sz. törvény rendelkezései egészítik ki. Ezenkívül tartalmazott egy olyan szerződési feltételt, amely pontosította, hogy az említett munkaszerződéssel kapcsolatos jogvitákat a *ratione materiae* és *ratione loci* joghatósággal rendelkező bíróság bírálja el.
- 15 E munkaszerződés nem tett kifejezetten említést a munkavégzés helyéről. DT azt állítja, hogy Németország az a hely, ahonnan kiindulva ellátta feladatait, és ahonnan utasításokat kapott. Ezenkívül az általa használt tehergépkocsikat Németországban tartotta, illetve az általa végzett fuvarozási feladatokra Németország határain belül került sor.

- 16 A Sindicatul Lucrătorilor din Transporturi (a fuvarozási ágazat munkavállalóinak szakszervezete, Románia), amely szakszervezetnek DT a tagja, DT nevében és javára eljárva keresetet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz arra irányulóan, hogy az SC Samidani Transt kötelezzék arra, hogy fizesse meg a DT részére a ténylegesen kapott munkabére, és azon minimálbér különbözete közötti különbözetet, amelyre a minimálbérre vonatkozó német jogszabályok alapján jogosult lett volna. A szakszervezet továbbá azt állítja, hogy DT jogosult a német jogszabályok által előírt „tizenharmadik” és „tizennegyedik” havi díjazásra is.
- 17 E szakszervezet előadja, hogy a minimálbérre vonatkozó német jogszabályt a „Róma I” rendelet 8. cikke értelmében az egyéni munkaszerződéseikre is alkalmazni kell. Jóllehet egyéni munkaszerződését Romániában kötötték, DT a feladatait rendszerint Németországban látta el. A 2011. március 15-i Koelzsch ítéletre (C-29/10, EU:C:2011:151) tekintettel DT tehát jogosult a német szabályozásban előírt minimálbérre.
- 18 Az SC Samidani Trans vitatja ezt az állítást, és arra hivatkozik, hogy az alapügyben szóban forgó munkaszerződés felei kifejezetten megállapodtak abban, hogy az egyéni munkaszerződésre alkalmazandó jog a román munkajog.
- 19 E körülmények között a Tribunalul Mureș (Maros megyei törvényszék) úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Úgy kell-e értelmezni a [»Róma I«] rendelet 8. cikkét, hogy az egyéni munkaszerződésre alkalmazandó jog megválasztása esetén nem alkalmazható a munkavállaló rendszerinti munkavégzésének helye szerinti ország joga, vagy pedig úgy, hogy az alkalmazandó jog megválasztása esetén nem alkalmazható a rendelet 8. cikke (1) bekezdésének második mondata?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [»Róma I«] rendelet 8. cikkét, hogy a munkavállaló rendszerinti munkavégzésének helye szerinti országban alkalmazandó minimálbér olyan jogosultság, amely a rendelet 8. cikke (1) bekezdésének második mondata értelmében »a jogválasztás hiányában [...] alkalmazandó jog olyan rendelkezései [közé tartozik], amelyekről megállapodás útján nem lehet eltérni«?
- 3) Úgy kell-e értelmezni a [»Róma I«] rendelet 3. cikkét, hogy a román jog megválasztásának felel meg a román munka törvénykönyve rendelkezéseinek az egyéni munkaszerződésben történő megjelölése, mivel Romániában közismert, hogy a munkáltató előre meghatározza az egyéni munkaszerződés tartalmát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A C-152/20. és C-218/20. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésekről

- 20 A C-152/20. és C-218/20. sz. ügyekben előterjesztett első és második kérdéseivel, amelyeket együttesen kell vizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a „Róma I” rendelet 8. cikkét, hogy amennyiben az egyéni munkaszerződésre irányadó jog megválasztására e szerződés felei részéről került sor, és e jog eltér az e cikk (2), (3) vagy (4) bekezdése értelmében alkalmazandó jogtól, ez utóbbi jog alkalmazását ki kell zárni, és amennyiben igen, adott esetben milyen mértékben kell azt kizárni.

- 21 Előjáróban meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból nem tűnik ki, hogy az alapügyben szóban forgó tehergépkocsi-vezetők a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i 96/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 18., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 431. o.) értelmében vett kiküldetésben lévő munkavállalók, vagy olyan munkavállalók, akik nem minősülnek ilyen kiküldött munkavállalónak, azonban munkájukat rendszerint a munkáltató székhelye szerinti országtól eltérő országban végzik. Mivel a kérdést előterjesztő bíróság feladata az elé terjesztett jogviták ténybeli körülményeinek megállapítása, e bíróság kérdéseinek elemzésére kizárólag a „Róma I” rendeletre tekintettel kerül sor.
- 22 A „Róma I” rendelet 8. cikke az egyéni munkaszerződésekre vonatkozóan olyan különös kollíziós szabályokat állapít meg, amelyeket akkor kell alkalmazni, ha valamely ilyen szerződés teljesítése során a munkát legalább egy, a választott jog szerinti államtól eltérő államban végzik.
- 23 E cikk az (1) bekezdésében előírja, hogy az egyéni munkaszerződésre a felek által az e rendelet 3. cikkének megfelelően választott jog az irányadó, és hogy ez a jogválasztás nem eredményezheti azt, hogy a munkavállalót megfosztják a jogválasztás hiányában az említett cikk (2), (3) és a (4) bekezdése értelmében alkalmazandó jog olyan rendelkezései által biztosított védelemtől, amelyektől megállapodás útján nem lehet eltérni.
- 24 Amennyiben e rendelkezések a választott jog rendelkezései által biztosítottnál magasabb szintű védelmet nyújtanak az érintett munkavállaló számára, úgy azok elsőbbséget élveznek ez utóbbiakkal szemben, miközben – amint azt a főtanácsnok az indítványának a 43. pontjában hangsúlyozta – a választott jog a szerződéses jogviszony fennmaradó részére továbbra is alkalmazandó marad.
- 25 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a „Róma I” rendelet 8. cikkének (2) bekezdése azon ország jogára utal, ahol vagy – ennek hiányában – ahonnan a munkavállaló a szerződés teljesítéseként rendszerint a munkáját végzi.
- 26 E rendelet 8. cikkének célja ily módon az, hogy a lehető legteljesebb mértékben biztosítsa a munkavállaló védelmét biztosító rendelkezések tiszteletben tartását, amelyeket azon ország joga ír elő, ahol a munkavállaló szakmai tevékenységét végzi (lásd ebben az értelemben: 2016. október 18-i Nikiforidis ítélet, C-135/15, EU:C:2016:774, 48. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 27 Amint arra a főtanácsnok indítványának 44. pontjában rámutatott, a „Róma I” rendelet 8. cikkének helyes alkalmazása következképpen először is magában foglalja, hogy a nemzeti bíróság azonosítja azt a jogot, amelyet jogválasztás hiányában kellett volna alkalmazni, és ez utóbbi jog alapján meghatározza azokat a szabályokat, amelyektől megállapodás útján nem lehet eltérni, másodsor pedig, hogy e bíróság összehasonlítja a munkavállalót e szabályok alapján megillető védelmi szintet a felek által választott jog által előírt védelmi szinttel. Ha az említett szabályok által előírt szint nagyobb védelmet biztosít, akkor ezeket a szabályokat kell alkalmazni.
- 28 A jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság láthatóan úgy véli, hogy azon helyek alapján, ahol az alapügyben szóban forgó sofőrök rendszerint a munkájukat végezték, a „Róma I” rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében a minimálbérről szóló olasz és német törvény bizonyos rendelkezései alkalmazhatók az alapügyben szóban forgó munkaszerződések felei által választott román jog helyett.

- 29 Azon kérdést illetően, hogy az ilyen szabályok olyan rendelkezéseknek minősülnek-e, amelyekről e rendelkezés értelmében megállapodás útján nem lehet eltérni, meg kell állapítani, hogy magából az említett rendelkezés szövegéből kitűnik, hogy e kérdést azon jognak megfelelően kell értékelni, amelyet jogválasztás hiányában kellene alkalmazni. A kérdést előterjesztő bíróságnak tehát magának kell értelmeznie a szóban forgó nemzeti szabályt.
- 30 Azt is pontosítani kell, hogy a „Róma I” rendeletben foglalt olyan kritériumok hiányában, amelyek lehetővé tennék annak meghatározását, hogy valamely nemzeti szabály az e rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében vett rendelkezésnek vagy törvénynek minősül-e, amennyiben valamely nemzeti jogból az következik, hogy a nem szükségszerűen a törvény hatálya alá tartozó megállapodásokban szereplő szabályok imperatív jellegűek, a bíróságnak akkor is tiszteletben kell tartania ezt a jogválasztást, ha az eltér a nemzeti joga által tett jogválasztástól.
- 31 Ami közelebbről a munkavállaló rendszerinti munkavégzésének helye szerinti országban alkalmazandó minimálbérre vonatkozó szabályokat illeti, azok – amint azt a főtanácsnok indítványának 72. és 107. pontjában megállapította – főszabály szerint a „Róma I” rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében „a jogválasztás hiányában [...] alkalmazandó jog olyan rendelkezései[nek minősíthetők], amelyekről megállapodás útján nem lehet eltérni”.
- 32 A fentiekre tekintettel a C-152/20. és C-218/20. sz. ügyben előterjesztett első és második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a „Róma I” rendelet 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amennyiben az egyéni munkaszerződésre alkalmazandó jog megválasztására e szerződés felei részéről került sor, és e jog eltér az e cikk (2), (3) vagy (4) bekezdése értelmében alkalmazandó jogtól, ez utóbbi jog alkalmazását ki kell zárni, azon rendelkezések kivételével, amelyekről a „Róma I” rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében e jog alapján „megállapodás útján nem lehet eltérni”, és amelyek közé főszabály szerint tartozhatnak a minimálbérre vonatkozó szabályok.

A C-152/20. és C-218/20. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésekről

- 33 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy mivel a Bíróság rendelkezik hatáskörrel a kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utaló határozat indokolása alapján az uniós jog azon rendelkezéseinek a meghatározására, amelyeknek az értelmezése az alapügyben szereplő jogvita tárgyára figyelemmel szükséges (lásd ebben az értelemben: 2021. április 22-i Profi Credit Slovakia ítélet, C-485/19, EU:C:2021:313, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), a jelen ügyekben előterjesztett harmadik kérdéseket úgy kell értelmezni, hogy azok a „Róma I” rendelet 8. cikkére vonatkoznak.
- 34 Ugyanis, még ha a kérdést előterjesztő bíróság e kérdésekben az e rendelet 3. cikkében szereplő általános szabályra is utal, meg kell állapítani, hogy – amint arra a jelen ítélet 22. pontja emlékeztet – az említett 8. cikk a munkaszerződésre vonatkozó különös kollíziós szabályokat tartalmaz.
- 35 Következésképpen a C-152/20. és C-218/20. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdéseket, amelyeket e két ügyben némileg eltérő módon megfogalmazva tettek fel, úgy kell érteni, mint amelyek lényegében arra irányulnak, hogy úgy kell-e értelmezni a „Róma I” rendelet 8. cikkét, hogy:
- egyrészt valamely egyéni munkaszerződésben részes feleket úgy kell tekinteni, mint akik még akkor is szabadon választhatják meg az e szerződésre alkalmazandó jogot, ha valamely nemzeti

rendelkezés olyan feltételnek az említett szerződésbe való belefoglalását írja elő, amely szerint a nemzeti munkajog kiegészíti a szerződéses kikötéseket, és

- másrészt úgy kell tekinteni, hogy az egyéni munkaszerződésben részes felek még akkor is szabadon választhatják meg az e szerződésre alkalmazandó jogot, ha az e jogválasztásra vonatkozó szerződési feltételt a munkáltató fogalmazza meg, és a munkavállaló annak elfogadására szorítkozik.
- 36 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy a „Róma I” rendelet 3. cikke, amelyre ugyanezen rendelet 8. cikke utal, a kollíziós jog területén rögzíti az akaratszabadság elvét (lásd ebben az értelemben: 2016. október 18-i Nikiforidis ítélet, C-135/15, EU:C:2016:774, 42. pont; 2013. október 17-i Unamar ítélet, C-184/12, EU:C:2013:663, 49. pont). E rendelkezés lehetővé teszi a szerződő felek számára, hogy szabadon megválasszák a szerződésre alkalmazandó jogot. Az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének megfelelően az alkalmazandó jog megválasztásnak kifejezettnek kell lennie, vagy annak a szerződés rendelkezéseiből vagy az eset körülményeiből kellő bizonyossággal megállapíthatónak kell lennie. E jogválasztásnak a szerződéses kikötésekből vagy a szerződési feltételek körülményeiből egyértelműen ki kell tűnnie.
- 37 Továbbá azon követelményt illetően, amely szerint az alkalmazandó jog kiválasztásának a „Róma I” rendelet 3. cikke értelmében szabadnak kell lennie, a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a 64/2003. sz. rendelet 2. cikke (1) bekezdésének és az annak mellékletében szereplő egyéni munkaszerződés keretmodelljének együttes olvasata arra utal, hogy az alapügyben szóban forgó szerződések felei e követelménnyel ellentétben a román jogot kötelesek választani.
- 38 Írásbeli észrevételeiben a román kormány ugyanakkor azt állítja, hogy a nemzeti jog nem ír elő olyan kötelezettséget, hogy a szerződésre alkalmazandó jogként a román jogot kell választani. A feleknek csak abban az esetben kell megfelelniük a 64/2003. sz. rendeletnek, és csak abban az esetben kell a román munka törvénykönyvének kiegészítő alkalmazását is magában foglaló keretminta szerint megszövegezniük a szerződésüket, ha a részükről e jogválasztásra saját akaratukból kerül sor. Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozotthoz hasonló szerződési feltétel beillesztése a szerződésre alkalmazandó jog felek által történő megválasztásának következményeként kerül sor.
- 39 Kizárólag a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy a nemzeti jog ez utóbbi értelmezése helyes-e, és így annak vizsgálata, hogy a román munka törvénykönyvének alkalmazását előíró szerződési feltételnek a szerződésben való szerepeltetése nem a feleknek a román jog választására vonatkozó kötelezettséget tükrözi, hanem azt erősíti meg, hogy a „Róma I” rendelet 3. cikkének megfelelően a szerződő felek részéről e jogválasztásra hallgatólagosan és szabadon kerül sor.
- 40 Végül, azon kérdést illetően, hogy az alkalmazandó jog megválasztását előíró szerződési feltételnek a munkaadó által valamely előzetesen megszövegezett munkaszerződésbe való beillesztése alapján megállapítható-e a szabad választás hiánya, amely ellentétes a „Róma I” rendelet 3. cikkével, meg kell állapítani, hogy e rendelet nem tiltja a munkáltató által előzetesen meghatározott általános szerződési feltételek alkalmazását. Az e rendelkezés értelmében vett választási szabadság az ilyen szerződési feltétel elfogadása révén gyakorolható, és azt nem kérdőjelezi meg önmagában az a körülmény, hogy e jogválasztás egy, a munkáltató által megszövegezett és a szerződésbe illesztett szerződési feltételen alapul.

- 41 A fentiekre tekintettel a C-152/20. és a C-218/20. sz. ügyben előterjesztett harmadik kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a „Róma I” rendelet 8. cikkét úgy kell értelmezni, hogy:
- egyrészt valamely egyéni munkaszerződésben részes feleket úgy kell tekinteni, mint akik még akkor is szabadon választhatják meg az e szerződésre alkalmazandó jogot, ha valamely nemzeti rendelkezés alapján a nemzeti munkajog kiegészíti a szerződéses kikötéseket, feltéve hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezés nem kötelezi a feleket arra, hogy a szerződésre alkalmazandó jogként a nemzeti jogot válasszák, és
 - másrészt úgy kell tekinteni, hogy az egyéni munkaszerződésben részes felek főszabály szerint még akkor is szabadon választhatják meg az e szerződésre alkalmazandó jogot, ha az e jogválasztásra vonatkozó szerződési feltételt a munkáltató fogalmazza meg, és a munkavállaló annak elfogadására szorítkozik.

A költségekről

- 42 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet („Róma I”) 8. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amennyiben az egyéni munkaszerződésre alkalmazandó jog megválasztására e szerződés felei részéről került sor, és e jog eltér az e cikk (2), (3) vagy (4) bekezdése értelmében alkalmazandó jogtól, ez utóbbi jog alkalmazását ki kell zárni, azon rendelkezések kivételével, amelyekről a „Róma I” rendelet 8. cikkének (1) bekezdése értelmében e jog alapján „megállapodás útján nem lehet eltérni”, és amelyek közé főszabály szerint tartozhatnak a minimálbérre vonatkozó szabályok.**
- 2) Az 593/2008 rendelet 8. cikkét úgy kell értelmezni, hogy:**
 - **egyrészt valamely egyéni munkaszerződésben részes feleket úgy kell tekinteni, mint akik még akkor is szabadon választhatják meg az e szerződésre alkalmazandó jogot, ha valamely nemzeti rendelkezés alapján a nemzeti munkajog kiegészíti a szerződéses kikötéseket, feltéve hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezés nem kötelezi a feleket arra, hogy a szerződésre alkalmazandó jogként a nemzeti jogot válasszák, és**
 - **másrészt úgy kell tekinteni, hogy az egyéni munkaszerződésben részes felek főszabály szerint még akkor is szabadon választhatják meg az e szerződésre alkalmazandó jogot, ha az e jogválasztásra vonatkozó szerződési feltételt a munkáltató fogalmazza meg, és a munkavállaló annak elfogadására szorítkozik.**

Aláírások